

Laurila Aki

4.10.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@tem.fi
anja.liukko@tem.fi

Viite: TEM/1753/03.01.01/2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI UUSIUTUVILLA ENERGIÄLÄHTEILLÄ TUOTETUN SÄHKÖN TUOTANTOTUESTA ANNETUN LAIN JA TUULIVOIMAN KOMPENSAATIOALUEISTA ANNETUN LAIN 6 §:N MUUTTAMISESTA

Fingrid Oyj (jäljempänä Fingrid) kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemasta luonnoksesta *Hallituksen esitykseksi laeiksi uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain muuttamisesta*.

Esitys tuotantotukilain muuttamisesta on osa hallituksen energia- ja ilmastostrategian toteuttamista. Strategian mukaan ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön teknologianeutraalit tarjouskilpailut, joiden perusteella maksetaan sähkön tuotantotukea ainoastaan kustannustehokkaimmille ja kilpailukykyisille uusiutuvan sähkön tuotantoinvestoinneille.

Strategian lähtökohtana on ollut tarkastella energia- ja ilmastopolitiikkaa kokonaisvaltaisesti. Siirryttäessä hiilineutraaliin yhteiskuntaan energia- ja ilmastopolitiikan tehtäväksi on linjattu huolehtia tasapainosta kustannustehokkuuden, kestävyys ja toimitusvarmuuden välillä.

Fingrid tukee strategian tavoitteita ja katsoo, että siirtyminen hiilineutraaliin sähköjärjestelmään on välttämätöntä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi. Siirtyminen siihen on tehtävä kustannustehokkaasti ja hallitusti, jotta sähköjärjestelmän käyttövarmuus voidaan edelleenkin turvata.

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia palauttaa sähkömarkkinoita takaisin markkinaehtoiselle uralle. Fingrid pitää hyvänä, että tarjouskilpailujen kautta myönnetty tuki on ylimenokauden ratkaisu ja että tavoitteena on vahvistaa sähkömarkkinoiden markkinaehtoisuutta ja luopua laajamittaisista uusiutuvan energian tuista vuoden 2020 jälkeen.

Fingrid ottaa lausunnossaan kantaa lakiesityksen vaikutuksiin liittyen sähköjärjestelmään, tasehallintaan sekä tarjousprosessien ja sopimusten soveltuvuuteen.

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

Laurila Aki

4.10.2017

Vaikutus sähköjärjestelmään

Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta 1396/2010, käynnisti Suomessa runsaasti tuulivoimahankkeita, joista suuri osa on sijoittunut Pohjois-Suomeen. Samaan aikaan myös muihin Pohjoismaihin on rakennettu runsaasti uusiutuvaa energian tuotantoa, mistä on muodostanut sähkömarkkinoille vallitseva tilanne, jossa sähköä siirretään pitkällä käyttöajalla Suomen kantaverkossa pohjoisesta etelään.

Fingrid on vahvistanut pohjois-etelä -suuntaista siirtoverkkoa Rannikkolinjalla, joka valmistuessaan vuonna 2016 on lisännyt Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen välistä sähkönsiirtokapasiteettia merkittävästi. Kuitenkin Fingrid arvioi, että jos uutta sähköntuotantokapasiteettia sijoittuisi edelleen Pohjois-Suomeen, niin lähivuosina on ajoittainen riski tilanteisiin, joissa kantaverkon pohjois-etelä suuntainen kapasiteetti ei ole riittävä, jolloin voisi olla teknistaloudellisesti perusteltua jakaa Suomi sähkömarkkinoiden tarjousalueisiin. Jako tarjousalueisiin tapahtuisi Suomen kantaverkon sähkötekniisin perustein määritetyltä Pohjois- ja Etelä-Suomen väliseltä rajalta, joka kulkee maan poikki Pietarsaaresta Iisalmen pohjoispuolitse itään

Fingrid on kantaverkon kehittämissuunnitelman mukaisesti valmistelemissa kantaverkon vahvistamista uudella 400 kV voimajohtoyhteydellä Oulujoelta Keski-Suomeen. Tätä Metsälinja nimistä johtohanketta ollaan parhaillaan yleissuunnittelemassa. Hankkeen on suunniteltu valmistuvan vuonna 2022. Tämäkään ei kuitenkaan poista huolta kapasiteetin riittävydestä, sillä uusi pohjoinen yhdysjohto Ruotsiin ja Fennovoiman ydinvoimalaitoshanke lisäävät toteutuessaan yhä Pohjois-Suomen ylijäämää.

Vaikutukset tasehallintaan, tasesähkökaupan ohjausvaikutukseen ja säätösähkömarkkinoihin

Fingrid haluaa kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu lakiesitys, jossa preemiota maksetaan tariffijakson aikana tuotetun - ei myydyn - sähkön määrän perusteella, ei huomioi riittävällä tavalla sähkön reaaliaikamarkkinoita ja sähköjärjestelmän tasehallintaa. Fingrid haluaa myös huomioida, että ongelma koskee myös nykyisen syöttötariffijärjestelmän tulkintaa ja se tulisi korjata.

Lakiehdotuksessa preemiota myönnettäisiin tariffijakson aikaiselle sähkön tuotannolle, joka voimassaolevan lain pykälän 24 toisen momentin mukaan määräytyy mittarilukeman perusteella. Tähän mittauksista todennettavaan tuotantoon sisältyy myös mahdollinen tuottajan ylijäämäinen tasesähkö, jota ei ole myyty markkinoilla. Kyseisen ongelman poistamiseksi Fingrid ehdottaa, että lakiehdotusta muutettaisiin siten, että preemiota myönnettäisiin sähkön tuotannolle muuten samoin perustein kuin lakiehdotuksessa on esitetty, mutta kuitenkin enintään sille määrälle tuotantoa, jonka tuottaja voi todentaa myyneensä markkinoilla, esimerkiksi vuorokausimarkkinoilla, päivänsisäisessä kaupassa tai kahdenvälisin sopimuksin. Näin varmistetaan, että tuottaja ei saa ylimääräistä etua tasevirheestään ja että tukea saavaa tuottajaa koskevat samat tasesähkökaupan ohjausvaikutukset kuin muitakin sähkömarkkinaosapuolia.

Fingrid on määrätty järjestelmävastaavaksi kantaverkonhaltijaksi, jonka tehtävänä on huolehtia Suomessa sähköjärjestelmän tasehallinnasta käyttötunnin aikana. Tasehallinta tarkoittaa sähkön tuotannon ja kulutuksen välisen tasapainon ylläpitoa joka hetki. Tuulivoiman ja muun sään mukaan vaihtelevan tuotannon lisääntyessä, myös Suomessa

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

Laurila Aki

4.10.2017

on odotettavissa sähkötulvatilanteita, jolloin sähköstä on hetkellisesti ylitarjontaa. Näissä tilanteissa on tärkeää, että järjestelmässä on sähköntuotannolle oikeanlaiset kannustimet, jotka ohjaavat myös uusiutuvaa energiaa osallistumaan tasehallintaan.

Sähköjärjestelmän tasehallinnan kannalta on tärkeää, että tuottajilla on kannustin suunnitella oma tuotantonsa, myyntinsä ja kulutuksensa mahdollisimman tarkasti tasapainoon ennen käyttöhetkeä. Käytännössä ennustettu tuotanto voi kuitenkin poiketa toteutuneesta tuotannosta, ja tämä poikkeama käsitellään yli- tai alijäämäsihköinä eli tasesähköinä. Tasesähkö on hinnoiteltu siten, että se ohjaa tuottajia tuottamaan sähköä suunnitelman mukaisesti. Näin pyritään minimoimaan esimerkiksi se, että ylituotannosta olisi tuottajille etua silloin kun järjestelmässä on ylitarjontaa koko maan tasolla.

Esityksessä ehdotetaan tuen suuruuden määräytymistä tariffijakson aikana tuotetun sähkön määrän mukaisesti. Tällöin tukea saisi myös siitä sähköstä, jota ei ole myyty markkinoilla, vaan joka on aiheuttanut tuottajalle ylijäämää eli tasesähköä. Kun tasesähköstä saa preemiokorvausta, tasesähkön hinnoittelun ohjausvaikutus heikkenee. Preemiokorvauksen maksaminen heikentää tuottajan kannustinta ennustaa sähköntuotantonsa tarkasti. Tämä hankaloittaa Fingridille määrätyn järjestelmävastuuseen sisältyvän valtakunnallisen tasevastuun hoitamista.

Lisäksi ehdotettu esitys tuen suuruuden määräytymisestä tariffijakson aikana tuotetun sähkön määrän mukaisesti heikentää tuottajan kannustimia osallistua säätösähkömarkkinoiden alassäätöön. Tasehallintaa varten Fingrid aktivoi säätösähkömarkkinoilta tarjouksia, jotka säätävät tuotantoa ja kulutusta tarvittavaan suuntaan. Sähkön tuotantolaitokset voivat osallistua säätösähkömarkkinoille antamalla tarjouksia joko tuotannon lisäyksestä tai vähentämisestä. Alassäätöön osallistuessaan tuottaja sitoutuu tarjouksessaan vähentämään tuotantoaan. Tämä tarkoittaisi kuitenkin sitä, että tuotantoa vähennettäessä myös preemiokorvaukseen oikeuttava volyyymi pienenee, eikä näin ollen näyttäytyä kannattavana vaihtoehtona tuottajalle.

Tarjousprosessi ja sopimusten soveltuvuus

Fingrid haluaa kiinnittää huomiota ehdotetun lakiesitysluonnoksen mukaisen tarjousprosessin (30§) ja sähkömarkkinalain suhteisiin. On tärkeää varmistaa, etteivät säädökset liittymistarjouksista johda ristiriitoihin sähkömarkkinalain liittämismenettelyjen kanssa. Hankkeiden tarjouskilpailuun osallistumisen edellytys sähköverkkoon liittymisestä on nyt liian ylimalkaisesti esitetty ja rajoittaa tarjousprosessin ulkopuolelta tulevien liittymisten tarjoamista. Lisäksi ehdotetussa lakiesityksessä hankkeiden tarjousprosessin käsittelyajoista ei ole säädetty lainkaan.

Kun esitetyn lakimuutoksen mukainen tarjouskilpailu järjestetään voi syntyä tilanne, jossa paljon uusiutuvan energian hankkeita esitetään samanaikaisesti liitettäväksi sähköverkkoon. Tämä on jopa todennäköistä, kun lakiesityksen luonnoksessakin todetaan, että Suomessa on luvitettuna tuulivoimakapasiteettia 4000 MW. Tämän vuoksi ehdotamme lakiesityksen tarjousprosessiin ja siihen osallistumisen edellytyksiin tarkennuksia mahdollisten tulkinta epäselvyyksien välttämiseksi.

Käytännössä on mahdollista, että tarjottuja hankkeita on yli sähköverkon kapasiteetin. Näemme, että esitysluonnoksessa esitetty ehdollinen liittymistarjousmenettely on lähtökohtaisesti hyvä. Tällöin myös samaan verkon osaan liittymistä tavoittelevat

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

Laurila Aki

4.10.2017

hankkeet voidaan tarjota tarjousprosessiin, vaikka hankkeiden yhteenlaskettu kapasiteetti ylittäisi ko. alueen verkon siirtokyvyn.

Ehdollisten liittymistarjousten osalta on huomattava, että verkonhaltijan on niiden suhteen noudatettava sähkömarkkinalain säädöksiä. Sähkömarkkinalaissa ei ole säädetty ehdollisista liittymistarjouksista, mutta siinä on asetettu verkonhaltijoille liittämiselvellyisyys (20 §) sekä yleinen velvoite tarjota palvelujaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi (18 §). Ehdollisten tarjousten osalta on tärkeä varmistaa, ettei sellaisten tarjoaminen johda mahdollisiin ristiriitoihin sähkömarkkinalain velvoitteiden kanssa. Tulkintaepäselvyyksien riskiä voidaan nyt käsillä olevassa lakiehdotuksessa vähentää seuraavilla toimilla:

- Lakiin (32 §) tai sen perusteella annettavaan asetukseen kirjataan määräaika, missä ajassa Energiaviraston tulee tehdä päätökset preemiojärjestelmään hyväksymisestä. Määräajan tulisi olla mahdollisimman lyhyt (esim. 1 kuukausi tarjousten jättämisestä).
  - Perustelut: Ehdollisten tarjousten voimassaolo on voitava rajata kohtuullisen lyhyeksi, sillä kilpailutukseen osallistuville annetut ehdolliset tarjoukset rajoittavat voimassaolonsa ajan verkonhaltijan mahdollisuuksia liittymisen tarjoamiseen normaalin liittymissopimuksen kautta. Keskeinen ehdollisen tarjouksen voimassaoloon vaikuttava seikka on se, missä ajassa päätökset kilpailutuksen lopputuloksista saadaan.
- Laissa (32 §) tai sen perusteella annettavassa asetuksessa tulee velvoittaa Energiavirasto julkistamaan lista preemiojärjestelmään hyväksytyistä laitoksista asetettuna edullisemmuusjärjestykseen.
  - Perustelut: Mikäli kaikkia ehdollisen liittymistarjouksen saaneita osapuolia ei voitaisi verkon kapasiteetista johtuen liittää verkkoon tarjouksenmukaisilla ehdoilla (liittymispaikka/-aika), tarjottaisiin liityntöjä ehdollisen liittymistarjouksen vastaanottajille Energiaviraston julkaiseman listan mukaisessa etusijajärjestyksessä. Jotta ehdollisissa liittymistarjouksissa voidaan viitata Energiaviraston asettamaan järjestykseen, tulee siitä säätää säädöstenä niin, että Energiavirastolla on velvollisuus julkistaa etusijajärjestyksen sisältävä lista. HE-luonnos ei sisällä tällaista määräystä ja asiaan on viitattu vain 30 §:n perusteluissa.
- Lakiesityksen perusteluihin tulisi sisällyttää maininta siitä, että verkonhaltijan tarjotessa liityntöjä verkon kapasiteetin suhteen ehdollisilla liittymistarjouksilla joutuu verkonhaltija käytännössä pidättäytymään samaa kapasiteettia koskevien liittymissopimusten teosta liittymistarjousten käsittelyn ja voimassaolon ajan.
  - Perustelut: Liittymistä koskevien tiedustelujen tarkoituksenmukaista käsittelyä varten verkonhaltijalla voi olla tarve rauhoittaa lyhyt aika ennen ja jälkeen tuotantotukea koskevien tarjousten jättämistä, milloin se ei sitoudu liittymissopimukseen, jotka vähentäisivät kilpailutukseen osallistuville tarjolla olevaa verkkokapasiteettia. Yhteensä tällaisen "rauhotusajan" pituus olisi enimmillään muutamia kuukausia. Asian toteaminen perusteluissa toisi verkonhaltijalle varmuutta menettelyn hyväksyttävyydestä (tulkintavaikutus suhteessa sähkömarkkinalain

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

Laurila Aki

4.10.2017

mukaiseen liittämismallisuuteen) ja siten edistäisi verkonhaltijoiden valmiuksia kehittää liittymien tarjoamista koskevaa prosessiaan vastaamaan tarkoituksenmukaisella tavalla sekä kilpailutuksen järjestäjän että hankkeen toteutumisesta epävarmojen preemiokilpailutukseen osallistujien tarpeisiin.

Tätä lausuntoasiaa Fingridissä hoitaa Petri Parviainen, petri.parviainen@fingrid.fi
030 395 5282

Ystävällisin terveisin

Fingrid Oyj
Kantaverkkopalvelut ja suunnittelu

Jussi Jyrinsalo
Johtaja, Kantaverkkopalvelut ja suunnittelu

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi